

- “Організація управління, планування і регулювання економікою”. / Едуард Валерійович Мокряк; Дніпропетр. нац. ун-т. – Дніпропетровськ, 2002. – 19 с.
6. Попов Л. А. Анализ и моделирование трудовых показателей. / Л. А. Попов. – М. : Финансы и статистика, 1999. – 207 с.
 7. Синиця Т. В. Формування та використання трудового потенціалу промислового підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.09.01 “Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика” /Тетяна Валеріївна Синиця; Харківський держ. екон. ун-т. – Х., 2004. – 20 с.
 8. Трубич С. Ю. Трудовий потенціал і зайнятість населення України в умовах ринкової трансформації економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : спец. 08.01.01 “Економічна теорія та історія економічної думки” / Степан Юрійович Трубич ; Львівський держ. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2000. – 41 с.
 9. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. / О. С. Федонін, І. М. Репіна, О. І. Олексик. – К. : КНЕУ, 2003. – 316 с.

Хаїрова Е.А.

УДК 330.341.1(73)

МОДЕЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ США В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ

***Анотація.** Стаття присвячена дослідженню моделі інноваційного розвитку США в контексті сучасного розвитку. Розглянуто законодавче забезпечення інноваційного розвитку в США. Досліджені основні характерні риси сучасної державної інноваційної політики США, прогресивні тенденції науково-технологічного та інноваційного розвитку країни. Розглянуті особливості організації й функціонування інноваційного підприємництва.*

***Ключові слова:** модель інноваційного розвитку, інноваційне законодавство, державна інноваційна політика, інноваційне підприємство.*

***Аннотация.** Статья посвящена исследованию модели инновационного развития США в контексте современного развития. Рассмотрено законодательное обеспечение инновационного развития в США. Исследованы основные характерные черты современной государственной инновационной политики США, прогрессивные тенденции научно-технологического и инновационного развития страны. Рассмотрены особенности организации и функционирования инновационного предпринимательства.*

***Ключевые слова:** модель инновационного развития, инновационное законодательство, государственная инновационная политика, инновационное предприятие.*

***Summary.** The article is devoted to the research of the model of innovative development of the USA in the context of innovative development. Considered the legislative support of innovative development in the United States. The main characteristic features of modern state innovation policy of the USA, the progressive trends of the scientific-technological and innovative development of the country. Considered are the peculiarities of organization and functioning of the innovation entrepreneurship.*

***Keywords:** innovation development model, innovative legislation and state innovation policy, innovation enterprise.*

Постановка проблеми. В умовах глобальної конкуренції країни-інноваційні лідери удосконалюють стратегії інноваційного розвитку для формування ефективної національної моделі інноваційного розвитку. Методи й підходи до інноваційного процесу в різних країнах уніфікуються, однак існують і характерні особливості, які культивуються окремо для кожної країни. Обов'язковими складовими інноваційного процесу різних країн є: стратегія інноваційного та економічного розвитку; державна інноваційна політика; наявність інноваційно активних підприємств; розвинута інноваційна інфраструктура; система поширення інновацій; механізми фінансування інноваційного процесу діяльності; інтенсифікація ролі й взаємодії малого, середнього і великого бізнесу в інноваційному процесі. Аналіз основних положень в управлінні інноваційним розвитком країн-інноваційних лідерів дозволяє виявити особливості їх моделей інноваційного розвитку. Модель інноваційного розвитку США забезпечує країні світове лідерство в інноваційній сфері, що й обумовлює актуальність дослідження.

Аналіз літератури. Дослідженню проблем інноваційного розвитку та пошук шляхів їх вирішення здійснено такими вітчизняними вченими як З.О. Адаманова (дослідження інноваційних факторів економічного розвитку в умовах глобалізації), Л.Л. Антонюк, А.М. Поручником, В.С. Савчуком (проблеми забезпечення національної конкурентоспроможності на основі формування інноваційної моделі розвитку), А.С. Гальчинським (питання економічної інтеграції), В.М. Гейцем (інноваційні стратегії України) та ін.

Метою статті є дослідження моделі інноваційного розвитку США та визначення основних перспективних напрямів розвитку в контексті сучасного розвитку.

Результати дослідження. Особливої значимості у сформованих умовах набувають аналіз і адаптація зарубіжного досвіду інноваційного розвитку, які полягають у виборі найбільш ефективних стратегій, необхідних для формування ефективної національної моделі інноваційного розвитку нашої країни з урахуванням обраних пріоритетів.

У державах з різним рівнем економічного розвитку формуються інноваційні системи, що суттєво різняться за принципами організації й реалізації державної політики, механізмами стимулювання. У

сучасній економічній науці існують три типи моделей інноваційного розвитку економічно розвинутих країн [1]:

- орієнтація на резерви в науці й реалізація великомасштабних цільових проектів, які охоплюють усі стадії науково-виробничого циклу (Великобританія, США, Франція) – стратегія нарощування;
- дифузія нововведень і створення сприятливого інноваційного середовища, а також раціоналізація структури економіки (Німеччина, Швеція, Швейцарія) – стратегія перенесення;
- впровадження нововведень шляхом розвитку інноваційної інфраструктури, забезпечення сприйнятливості досягнень науково-технічного прогресу й координація різних секторів у сфері науки й технологій (Японія, Південна Корея) – стратегія запозичення.

Основні принципи формування інноваційної політики походять від обраної моделі інноваційного розвитку, при цьому кожна країна має власну національну модель інноваційного розвитку. Успішність інноваційного розвитку країни в сучасних умовах, визначається економічним зростанням, досягненням конкурентоспроможної економіки і, відповідно, супроводжується процесом інтелектуалізації економіки, що передбачає накопичення й застосування нових знань, створених у результаті НДДКР і технологічного прогресу; збільшення інвестицій в освіту і асигнувань в науку, впровадження передового досвіду у всіх сферах господарювання; збільшення відкритості й сприйнятливості інноваційних процесів у соціально-економічній сфері.

Модель інноваційного розвитку США протягом останніх п'ятдесяти років характеризується нарощуванням і збереженням лідируючих воєнно-політичних, науково-технологічних і економічних позицій на міжнародній арені, забезпеченням сталого економічного розвитку, стабільності й переваги в умовах глобалізації. Це модель повного інноваційного циклу – від формування інноваційної ідеї до масового виробництва готового продукту.

Трансформація економічної системи США в нову інноваційну економіку відбувалася як під впливом еволюції ринкових механізмів (посилення конкуренції усередині країни й у міжнародному масштабі, набуття нею більш динамічного характеру, ускладнення структури фондового ринку і появи нових інструментів освоєння винаходів – венчурного капіталу і малого інноваційного бізнесу), так і в результаті активної державної політики. США вдалося виробити те оптимальне співвідношення ринкових механізмів і державного регулювання з максимальним урахуванням наявних особливостей розвитку, який дозволив домогтися найбільш динамічного економічного й соціального розвитку [1, с.48].

А.Поручник і Л.Антонюк відзначають, що двигуном економічного росту і важливим інструментом підвищення якості життя і зміцнення національної оборони США є технологічний розвиток (технологічний процес на 49% визначив економічне зростання США). Американський уряд відіграє важливу роль у розвитку наукової й технологічної інфраструктури країни вже понад двісті років. Щороку 40-50 млрд. дол. вливається в бюджет США за рахунок обігу інтелектуальної власності [2, с.356-358].

До 1980 р. законодавче забезпечення інноваційного розвитку в США мало фрагментарний характер, протягом останніх років створювалося за допомогою прийняття низки законодавчих актів, регулюючих сферу інноваційної діяльності. Зокрема, на початку 80-х років було прийнято ряд законів, табл. 1.

Таблиця 1. Законодавче забезпечення інтенсифікації інноваційної діяльності у США з 80-х років

Рік	Назва законодавчих актів	Зміст закону
1980 р.	Bayh-Doleactof (закон Бай-Доула)	Передача університетами, неприбутковими організаціями й фірмами малого бізнесу ліцензій на промислове використання інновацій
1980 р.	Stevenson-wydlertechnologyinnovationactof (закон Стівенсона-Уайдлера про технологічні інновації)	Доповнення до закону Бай-Доула в частині прав інтелектуальної власності Виправлення
1980 р.	Smallbusinessincentiveactof (закон про стимулювання малого бізнесу)	Спрямований на поліпшення становища малого бізнесу
1982 р.	Small Business innovation development actof (закон про розвиток малих інноваційних фірм)	Зобов'язав 12 найбільших федеральних відомств сприяти проведенню НДДКР у малих фірмах за рахунок участі в спеціальних програмах
1983 р.	Jointresearchdevelopmentventureactof (закон про спільні науково-технічні підприємства)	Дозволив корпораціям об'єднувати зусилля й ресурси для проведення НДДКР, не ризикуючи потрапити під дію антимонопольних санкцій
1983 р.	Hightechnologyresearchandjointventuresactof (закон про високотехнологічні дослідницькі й спільні підприємства)	Встановив процедури об'єднання капіталів
1984 р.	Thenationalcooperativeresearchactof (закон про кооперацію у сфері досліджень)	Кооперативні дослідження науково-дослідних консорціумів за участі промислових компаній і університетів
1986 р.	Federal Technology Transfer Actof	Закон про передачу технологій
1989 р.	Nationalcompetitivenessactof	Закон про комерційне використання розробок

Джерело: складено за [6, с. 55]

Створення діючого інноваційного законодавства, спрямованого на інтенсифікацію інноваційного розвитку США, значно вплинуло на активізацію науково-дослідної діяльності й подальший стрімкий науково-технологічний розвиток.

Характерними рисами інноваційної системи США є стратегічне управління науково-технологічним та інноваційним розвитком держави, що базується на перенесенні й закріпленні відповідальності за цей процес на інститут держави, у зв'язку із чим удосконалюється інституціонально-правова й соціально-економічна основа.

Формування державної інноваційної політики США передбачає використання таких принципів: активізацію інвестиційного процесу в рамках державних програм і різних форм партнерства, стимулювання інноваційної діяльності приватного сектору, значне федеральне фінансування фундаментальних досліджень і НДДКР (з метою підвищення конкурентоспроможності економіки), створення сприятливих умов для активізації фінансування прикладних досліджень промисловими компаніями, використання різних комбінацій інструментів інноваційної політики, створення розгалуженої мережі інноваційної інфраструктури для більш масштабного створення, поширення й впровадження інновацій, активізацію особливої форми інтеграції – регіональних інноваційних кластерів, широке використання багаторівневого прогнозування науково-технічного й інноваційного розвитку (необхідного для вироблення довгострокової економічної стратегії й адаптації до наслідків глобалізації в науково-технологічному розвитку), забезпечення стабільності й сталості економічного розвитку.

Сучасна державна інноваційна політика США реалізується за допомогою ефективною комбінації різних інструментів інноваційної політики для досягнення найбільшої активізації й підвищення ефективності інноваційного процесу. Основними складовими державної інноваційної політики є [3, с.458-459]: економіко-правові методи; державне фінансування наукової сфери; контрактна система відносин між суб'єктами інноваційної діяльності і державою; податкова система; патентно-ліцензійна, антитрестівська політика; амортизаційні заходи, субсидії; передача технологій; підтримка міжорганізаційної кооперації і малого інноваційного бізнесу; урядові закупівлі; розвиток інфраструктури досліджень і розробок.

Держава як головне джерело фінансування фундаментальних досліджень використовує найбільш ефективні методи організації й управління НДДКР (вибір пріоритетних напрямків НДДКР, сталість їх фінансування тощо), фінансуючи їх за системою грантів і контрактів під дослідницькі проекти. Система державного фінансування НДДКР є найбільш діючим механізмом впливу на весь інноваційний процес. У США з початку XXI століття федеральні витрати на НДДКР зросли майже вдвічі. Практично в 2 рази збільшилися витрати на оборонні й космічні дослідження й розробки, а також охорону здоров'я. При цьому пріоритетним напрямком фінансування НДДКР є національна оборона. Фінансування з федерального бюджету розподіляється на конкурсній основі на конкурсній основі приватним промисловим корпораціям, а також федеральним лабораторіям і дослідним центрам.

На сьогоднішній день США залишаються незмінним лідером у світі з витрат на НДДКР. Частка фінансування з федерального бюджету в загальних витратах на наукові дослідження й розробки складає в 2012 р. у Сполучених Штатах близько 31%, рис. 1.

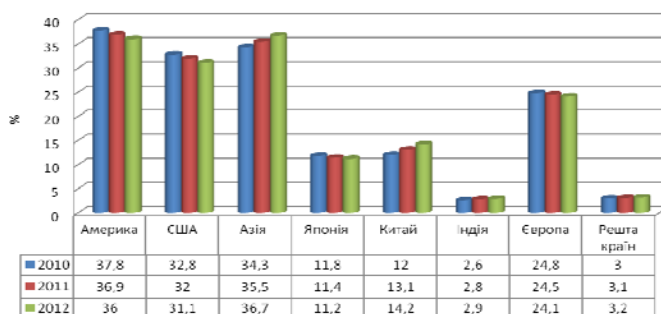

Рис. 1. Частка країн у фінансуванні НДР з 2010 по 2012 рр. у %, [7]

Прогресивною тенденцією науково-технологічного розвитку США є поглиблення взаємозв'язку й взаємодії держави, приватного сектору, навчальних і науково-дослідних установ у сфері НДДКР, а також удосконалення інфраструктури трансферу технологій зі сфери науки у виробничий сектор. Держава проводить широкомасштабну політику державно-приватного партнерства, що сприяє розвитку національної інноваційної системи, на основі забезпечення поглиблення взаємодії й рівноправності всіх членів інноваційного процесу для виконання масштабних науково-технічних програм, як національних, так і міжнародних. У результаті розвитку різних форм взаємовигідного партнерства у США існує найбільш широкий спектр різних форм кооперування науки й виробництва.

Основною інноваційного процесу в США є інноваційне підприємництво у його численних формах організації й функціонування. Найбільш ефективною формою інноваційного підприємництва, що зародилося вперше в США, є венчурний (ризиковий) бізнес. Розвиток венчурного бізнесу забезпечує високу інтенсивність і ефективність інноваційного процесу.

Переваги венчурного бізнесу полягають у гнучкості, рухливості, здатності мобільно переорієнтуватися, змінювати напрямпошуку, швидко вловлювати й апробувати нові ідеї. Рушійними силами стрімкого розвитку бізнесу є: бажання одержання високого прибутку, тиск ринку й конкуренція, чітко поставлені завдання й лімітовані строки виконання. Все це стимулює розробників діяти результативно й швидко, тим самим інтенсифікується дослідницький процес, прискорюється впровадження нововведень.

У США частка венчурних інвестицій складає близько 0,5% ВВП, причому досить висока частка венчурних інвестицій призначається для ранніх стадій інноваційної діяльності. У США 4% найуспішніших фірм, більшість з яких підтримується венчурним капіталом, створюють 70% всіх робочих місць. Америка контролює 75% світового венчурного капіталу [4, с.145-146].

Посередництвом венчурних структур здійснюється активне взаємовигідне співробітництво малого й великого бізнесу. Так, за рахунок малого бізнесу забезпечується розроблення й реалізація інновацій до стадії їх практичного використання, у свою чергу великі компанії займаються подальшим впровадженням їх у виробництво в рамках високо ризикованих довгострокових проектів. Венчурний бізнес виник у найбільш рентабельних галузях і сферах економіки (високотехнологічних, новітніх галузях), це послужило підставою динамічного розвитку даного виду підприємництва і галузей, задіяних у ньому. Венчурні структури створюють певний інвестиційний процес, що відповідає вимогам прискорення НТП і жорсткості конкуренції у світовому масштабі.

Моделі інноваційного розвитку США є прикладом найбільш успішної країни-інноваційного лідера в глобальному вимірі, яка зосередила значний інноваційно-економічний потенціал і активно використовує ресурси інших країн. Трансформація економіки США спрямована на інтенсифікацію НТП і збільшення його значення в економічному розвитку. В цьому процесі визначальну роль відіграє законодавчо-правове та організаційно-управлінське забезпечення.

Інноваційний процес США по праву визнається найбільш ефективним у світі, визначальними рисами якого є найбільше у світі фінансування НДДКР; значна частина державних асигнувань; активний захист інтелектуальної власності; тісна партнерська взаємодія між приватним сектором, урядовими агентствами, університетами й некомерційними дослідницькими організаціями; динамічний розвиток венчурного бізнесу.

Джерела та література:

1. Адаманова З. О. Инновационные стратегии экономического развития в условиях глобализации: монография / З. О. Адаманова. – Симферополь: Крымучпедгиз, 2005. – 504с.
2. Лебедева Е. Взаимодействие государства и бизнеса в научно-технической сфере / Е. Лебедева // Мировая экономика и международные отношения. – 2005. – № 7. – С.48-53.
3. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації : монографія / За ред. д-ра екон. наук, проф. Д. Г. Лук'яненка. – К. : КНЕУ, 2001. – 538 с.
4. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / Авт. – упоряд. : Г. О. Андрощук, І. Б. Жилияєв, Б. Г. Чижевський, М. М. Шевченко. – К : Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.
5. Черноіванова Г. С. Зарубіжний досвід інноваційної діяльності / Г. С. Черноіванова // Харків : НТУ «ХПІ». – 2009. – № 138. – 178с.
6. Дроздов В. Ф. Международный опыт в сфере государственной политики в области инновационной деятельности / В. Ф. Дроздов, Е. А. Егорова // Транспортное дело России. – 2009. – № 5. – С.54-57.
7. Global R&D Funding Forecast 2012 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rdmag.com>

Зекирьева Е.А.

УДК 330.341.1

ОБОСНОВАНИЕ СТРАТЕГИЧЕСКИХ ПРИОРИТЕТОВ РЕГИОНАЛЬНЫХ ИНВЕСТИЦИЙ

Аннотация. В статье раскрыты особенности использования оригинальной методики обоснования перспективных направлений региональных инвестиций на основе метода анализа иерархий. Предложена структура исследуемых иерархий и принципы оценки предпочтений между ее элементами. Методика апробирована на примере АР Крым, сформированы предложения по регулированию направлений инвестиций в регионе.

Ключевые слова: региональные инвестиции, стратегические приоритеты, анализ иерархий, направления экономической деятельности.

Анотация. У статті розкриті особливості використання оригінальної методики обґрунтування перспективних напрямків регіональних інвестицій на основі методу аналізу ієрархій. Запропонована структура досліджуваних ієрархій і принципи оцінки переваг між її елементами. Методика апробована на прикладі АР Крим, сформовані пропозиції щодо регулювання напрямків інвестицій у регіоні.

Ключові слова: регіональні інвестиції, стратегічні пріоритети, аналіз ієрархій, напрямки економічної діяльності.

Summary. In the article the features of the ground methodology use of regional investments perspective directions are exposed on the basis of hierarchies analysis method. This method presents the decided problem in hierarchy form, all factors and agents, influencing on a decision, unite in that.

The structure of the investigated hierarchies and principles of estimation of preferences offer between her elements. The hierarchy of direct process - prognosis of logical future region is examined. The hierarchy of reverse process determines the investment providing of realization of scenario.

Methodology is approved on an example AR Crimea, formed suggestion on adjusting of directions of investments in a region. The structure of investments must change in this region. The stake of investments in agriculture, industry of regional infrastructure, building, must increase. The stake of investments must grow short in industry, real estate, lease, grant of services to the businessmen.

Reasonable by means of this regional investment process model priorities of investments on economic directions AR Crimea can be used by public authorities for an analysis and adjusting of regional investments. For